

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
Na pol roka . . . . . 1 > — >
Na štvrt roka . . . . . — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stípcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspá k nedávajú.

Ludová strana v snemovni.

Konečne sa našli i tak udatní mužovia, ktorí ačkoľvek nepatria ku ľudovej strane, predsa cítili v sebe toľko statočnosti, že bez slova nepominuli tie podlosti, čo si liberálna vládna strana naprotivá ľudovej strane posávať dovolila. Posávať vládna liberálna strana vydala svojim privržencom ten rozkaz, že naproti ľudovej strane každá nezákonnosť, každá krivda, každá podlosť je dovolená, že čokoľvek liberáli proti ľudovej strane spáchajú, preto že žiadneho trestu obávať sa nemajú, že sa im preto ani vlas na hlave nepohne. Ludová stranaliberálom je preto tak nenávidená, že chce ľud, jeho vieru a náboženstvo zastávať, a že sa nesháňa len

Podpora starej matky.

po masných hrncoch, jako liberáli, ale rovnou, spravodlivou, zákonitou cestou pokračuje v záujme ľudu a cirkve.

Ludovej strane, ktorá stojí na základe ústavy a pravej slobody, už viacej krát vyhrážal sa v snemovni ten strašiaci a luhavý liberalismus, ale vyšiel na posmech, lebo v snemovni nachádzajú sa ešte i takí vyslanci, ktorí strážia nad slobodou a zákonom i vtedy, keď im to neide o ich vlastnú stranu.

Ludová strana, jakožto snemovná strana, je založená na pravdu a zákon, jej útroby preniká, teplo náboženských citov. Oduševňuje sa vznesenosťou svojej úlohy, prenasledovania len zväč-

šujú jej silu, a vynasnažuje sa na to, aby zachránila ľud od škodlivých vplyvov, ktoré v ňom zničia prameň útechy v dočasnom trápení totiž náboženstvo.

A práve preto jej nepriatelia vyriekli nadňou to heslo, *ľudovú stranu* hneď v zárodku treba udusiť.

Že ľudovú stranu vskutku takto započali prenasledovať horliví holomci liberálni ovšem na pokyn z hora dokazuje i to, že i sám *Perczel* minister vnútra v zasadnutí 16. januára na výčitky *Polonyiho* musel uznať, že vskutku niekoľko fanatických úradníkov shabalo spisy ľudovej strany a že zákon prestúpilo. To si dobre zapamätajme, čo sám minister *Percel* uznal; lebo tým svojím výrokom v snemovni zakázal svojim medzitkám, aby sa od týchto čias neopovážily prekážať účinkovanie ľudovej strany. Dávajme tedy všetci dobre pozor na to, či úradníci po stoliciach, zvláštne služnovci a žandári sa podľa toho ministerského výroku na-proti ľudovej strane držiať budú.

Tedy nepodaril sa liberálom ten úmysel, podľa ktorého chceli ľudovú stranu zo všelikade vytvoriť a ju zakliať, predsa zvíťazila pravda a právo a teraz i vláda prinútená bude ľudovú stranu do povahy brať, ktorá jedine, podľa vlády, je nebezpečenstvom pre cirkevno-politické zákony. My ale ináč smýšľame. Podľa nás toto nebezpečenstvo sama vláda robí svojimi násilnosťami, najväčším ale nebezpečenstvom pre cirkevno-politické zákony je ich vlastná nemravná povaha a ich spoločnosť ľudskú hubiaci účinok. Že ľudová strana ešte raz chce do pretrasu vziať tie neznabožské zákony, to je strašná zbraň, ale Boh bude s ňou a zástup pod jej zástavu shromaždený vážne a smelo bude napredovať k obrane viery a práva.

Toto zasadnutie je pamätne ešte i preto, že minister vnútra, Dežó *Percel* vyznal, že pri voľbách opravdu staly sa i nezákonnosti, čím uznal i to, že nitriansky mandát, ktorý *Latkóczy* odvrhol, a dr. *Janič* prijal, predsa nebol bez špiny. Ten výrok ministra spolu odsúdil štvrtý verifikačný výbor a dal návod tomuže výboru v záležitosti stupavskej voľby, ktorá je predostrená teraz tomu štvrtému výboru k posúdeniu.

Bánffy v svojej novoročnej reči vystatoval sa, že sa to nijak trpeť nemôže, aby sa utvorily stránky, ktoré si vezmú za cieľ cirkevno-politické zákony ešte raz prehliadnúť, čo toľko vyznamenávalo, že ministerpredseda zámýšľa i násilne prekaziť účinkovanie ľudovej strany, v čom mu teraz *Percel* oproti hovoril. — *Percel* i to spomenul, že ľudová strana kazí katoľstvo, kazí pokoj, kazí cirkevno-politické zákony

a i tých, ktorí pod jej zástavou bojujú. Lež keď o tomto rečnil, zas sa vrátil ku svojmu liberálnemu úkolu; jako každý liberál len na to sa usiluje, aby svet previedol, omámil a ošudil, tak i pán *Percel* s takouto rečou zámýšľal len iných previesť, aby im ľudovú stranu očiernil a zošklivil; ale každý nepredpojatý ľahko nahliadne, že ľudovej strane posavď nič zlého sa nemôže na oči vyhodiť, kdežto liberálna už až premnoho hriechov nakopila, tak že každý statočný človek liberalismus len zapovrhovať musí. Nech žije ľudová strana! *Krivánsky*.

POLITICKE CHYRY.

Novohradský škandál. *Alexander Jesenský* a viacej výborníkov novohradskej stolice zadalo appelláciu proti tej »reštaurácii«, ktorú v minulom decembri nadžupan *Adalbert Rudnay* previedol na pohoršenie celej krajiny. Toľko násilnosti, priestupkov a špiny vypráva nám tá appellácia, že keď ju prečítame, prinútení sme uveriť tej výpovedi ministra *Percela* v snemovni: novohradský nadžupan vskutku *zaslúžil*, aby ho vymenovali za hlavného kapitána do Budapešte. Preberme, že len trochu úbeh tej reštaurácie, ktorú ten hodný nadžupan previedol, tak jako to tá appellácia vypráva. Po *Bánffy*cky i *Rudnay* umiestnil na mieste voľby sto žandárov, že vraj preto, aby utišil „rozdražené srdcia“. Ačkoľvek zákon to zabraňuje, nechal odhlaso ať uradujúcich ešte i vrchnieho staviteľského úradu, keď ešte ani nebol zaujal svoj úrad, *Franca Tihanyiho* tak urobil hlavným notarom, že ešte s dvoma figuranti postavil do kandidácie, potom tým dvom figurantom rozkázal, aby odstúpili a hneď vyhlásil *Tihanyiho* za jednohlasne vyvoleného.

Práve tak vymenoval i sirotského otca. Pri každej voľbe nadžupan jednoducho odhodil tie hácky, na ktorých výborníci žiadali menovité hlasovanie. Ale najhnusnejšie sa držal oproti podžupanovi *Szcitovskému*. Nadžupan naložil každému úradníkovi, aby hlasovali proti podžupanovi, pretože že ináč vypadnú z úradu. V *Balašša-Darmatoch* rychtára a notára tak nadržkal proti podžupanovi, že, jestli že mesto nepostaví sa proti podžupanovi, že *sídlo stolice prenese do Lučenca*. Heslom bolo, že *liberálna strana sa otužuje*, vskutku ale sa utvorilo štreberstvo a slobodné šafarenie. Preto musel prepadnúť podžupan, najsilnejšia to hradba proti pokazenosti. Appellácia ešte toľko krivdy, toľko podlosti prednáša, že i polovic by dost bolo, aby celú voľbu zničili. Ale v Novohrade už neveria vo víťazstve pravdy a teraz už len na to sú zvedaví, jakým prehnaným figlom vyhne vláda tej nútnosti, aby celú ničemnú voľbu zničiť nemusela.

Ejhľa *Adalbert Rudnay*, to je muž pre *Bánffyho*. To je vzor pre liberálov!

Koalícia. (spôlčenie). Jako noviny píšú, vodcovia liberálnej a národnej, *Apponyiovej* strany radia sa medzi sebou o tom, jako by sa dali čisté voľby poistiť a »boží pokoj« tak zvýšiť, aby sa časom z neho koalícia stala. Tejto snahe vo vládnej strane len tí sa protivia, ktorým tá nová poloha by nebola na materiálny osoh. Sú v liberálnej strane i takí, ktorí

nijako sa nechcú spojiť s národnou stranou; boja sa o masné hrnce. Sú tiež i v Apponyiovej stránke takí, ktorí zo svojho opozicionálneho stanoviska nič nechcú popustiť.

My len toľko dokladáme, že Apponyimu sa snáď už zunovalo vždy len oponovať, alebo sa už nemôže dočkať toho času, kedy môže byť ministrom. Apponyí sa buď pojedná s liberálnou stranou a do nej sa vteli zostanúc takým liberálom, jako sú ostatní, alebo liberáli ho statočne prevedú a oklamú, v obidvoch pádoch ho len ľutujeme.

„Germánia“ o božom pokoji baróna Bánffyho.

„Germania“ sú noviny katolíckej strany v nemeckej države; tieto noviny na reč baróna Bánffyho ministerského predsedu, ktorú 15-ho januára držal, robia následovné poznámky: Bánffy opovážlivo vyriekol, že ľudová strana zapríčinila po krajine rozbúrenie, lebo že jej snahy smerujú na to, aby v spoločenstve poriadok prevrátili. Tedy pod jeden meľuk berie najvernejších poddaných kráľa so socialistmi a anarchistmi a to prvý sluha kráľov. On, ktorý nie len že trpí Koššúthovských buričov, ale sa im ešte i podchlebuje a ochotný je naproti nim, opovážlivo podozrieval vernosť tých mužov, ktorí si za svedomitú povinnosť pokladajú hnusobu cítiť p. ed revolúciou a jej vyhybovať a pri tom ani len jedným slovom neusiluje sa dokázať svoj ľahkomyselný a nepravý výrok.

Bánffy, Wlaššič a Samo Goldštein. Ministerský predseda a minister náboženstva a výučby noviejšie toľko pohovorili o náboženstve a o potrebe, ochrany náboženstva, že človek už už skoro bol by uveril, že snáď predsa v týchto pánoch jesto trochu náboženstva, snáď predsa započínajú vážne smýšľať a spolu i chceť to, čo tak vážnym hlasom hovorili. Ale tých mnoho rečí bola len prázdne znejúca meľ, to sa i teraz dokázalo: ale jakože by i neкто bol mohol očakávať, že títo šachrujúci víťazi, ktorí jedom napustené strielky púšťali na katolícke náboženstvo, keď i prstom len pohnú, aby prekazili, žeby ich privrženec **Samo Goldštein**, už ďalej nestrielal v jednom židovskom kalendári na spasiteľovu sochu na katolíckom oltári stojácu. Daro sa bola vzbúrila verejná mienka, daro protestovalo viacej vyslancov v snemovni, aby sa kalendár Sama Goldšteina netrpel v kupectve; Bánffy a Wlaššič vtedy silno sľubovali, že ho dajú shabať, kalendár ale ešte vždy slobodne sa predáva na všetky strany na potupu náboženského citu a horlivosti a na vyobrazenie toho, jak bezuzdne zúri židovská bezočivosť p. Uhorsku.

Krajinský snem.

V Budapešti 14-ho januára 1896.

Dnes pojednávali rozpočet chorvátskeho ministerstva, pri tejto sade zas nadhodili chorvátsku otázku, zvlášte *Szederkényi*, ktorému chorvátsky minister Josipovich odpovedal. Tu povstal Mikuláš Tomašič chorvátsky vyslanec a po maďarsky držal takú reč, ktorá bola po chuti snemovni, načo výdavky chorvátskeho ministerstva bez slova prijali.

Teraz prišiel poriadok na torbu vnútorných záležitostí a tu snemovňa očakávala, že Apponyí prehovorí o podmienkach milleniumovho pokoja, ale prv sa ešte iní hlásili, že chcú prehovoriť tak **Karol Fluger**, **Emil Babó**, Alexander **Bujanovič** a Gejza Kubinyi.

Bujanovič predniesol záležitosť giráltovskej voľby v snemovni, a živými farbami preukázal, že jaká to

bola voľba, v Giráltovcák, medzi žandárskymi bodákmi vycifrovaná veľikým druhom vládneho násilia, o ktorej voľbe Frici Podmanický ohlašoval, že je vzorkou slobodnej a čistej voľby a mravným víťazstvom liberálnej strany, Gejza Kubinyi zastával Stupavu a Giráltovce, pravdaže za to liberálna strana pochválila tohoto mameluka.

V Budapešti 15-ho januára 1896.

Na dnešnie zasadnutie snemovne dostavili sa všetci ministri a vyslanci, ktorí sa v Budapešti zdržovali, veľmoži a nadžupani, veľmožky a iní politici a mnohí i z ľudu. Všetci chceli očuť podmienky božieho pokoja, ktoré Apponyí požaduje od vlády k tisícročnej pamiatke.

Apponyí vážne započal svoju reč, najviacej dokazoval potrebu tých podmienok, pod ktorými chce pokoj s vládou uzavrieť na millenium. Podmienky sú tieto: Aby volebné právo občanom poistené bolo; aby sama voľba úctu zákona a verejnú slobodu ohľadom na všetky strany rovnako zachovávala, a jestli by sa navzdor tomu urážky práva staly, aby sa tiež buď disciplinárnou cestou, buďto skrze kuriu dostatočne napraviť daly. Apponyí požadoval, aby sa zákonný návrh stranivá týchto podmienok hneď predložil.

Keď Apponyí prestal rečniť, jeho strana ho pochválila, neodvislá mlčala; liberálna ale počala jeho reč preberať; minister predsedsa s lahostajným posmechom prijal Apponyiho reč.

O niekoľko minút minister - predseda odpovedal Apponyimu, rečnil o všeličom, len o tom nie, že prijíma podmienky Apponyiho. Voľby nechce napraviť, ani nový zákon o voľbách nechce predostrieť snemu Bánffymu len o to ide teraz, aby čím skôr obdržal rozpočet od snemu, a potom nedbá o podmienky Apponyiho, takto aspoň pochopily všetky strany reč Bánffyho.

V Budapešti 16-ho januára 1896.

V dnešnom zasadnutí verejne, bez okolkovania napadol Polónyi zrovna hlavného usporiadateľa volieb ministra vnútorných záležitostí, Percela. Vládna strana demonštratívne nemiešala sa do tohoto boja.

Polónyi zrejmo vyslovil, že chce hovoriť o tých nezákonnostiach a krivdách, ktoré minister nechce potrestať, ba ešte zastáva. L'avica ho pozorne očúvala schvaľujúc obžalobu jeho. Polónyi potom na otázku ľahal ministra, prečo Adalberta Rudnayho vymenoval za hlavného kapitána do hlavného mesta, jaké má zásluhy, či tie, že v novohradskej stolici previedol tak ohyzdne reštauráciu? Na toto všetko minister odpovedal, bránil sa jako môhol. Konečne Polónyi do pochybnosti vzal, čo Percel tvrdil, z čeho potom skoro svada vznikla medzi Polónyim a Percelom, až predseda Polónyimu odoprel reč.

V Budapešti 17-ho januára 1896.

Predovšetkým Giráltovska voľba zamesknávala dnes snemovňu, Alexander Bujanovič predniesol túto vec, ale preto jej záležitosť sa neočistila, lebo Bujanovičovi predseda nedovolil, aby predniesol dôkazy o kortesácii.

O 11. hodine predpoludním započali rokovať o rozpočte torby vnútorných záležitostí. Imro Vargič vyslanec to liberálnej strany svojou neodvislou rečou veľkú pozornosť vzbudil v snemovni, posudzoval ostro terajšiu zlú administráciu, našu dobu nazval vicinálnou dobou, čím cielil nevelmi priaznivo na vyslancov

liberálnej strany. Opposícia z počiatku sa divila, potom reč Vargičovu schvaľovala; vládna strana sa však zlobila, že vyslanec z jej vlastnej stránky ju tak nemilosrdne posudzuje.

Konečne reč Otta Hermana pozorne poslúchala snemovňa; ešte i Bánffy vyšiel na prostriedok, aby rečníka lepšie očul môhol. Rečnil o tom, že odkiaľ to pochádza, že teraz v Uhorsku nie sloboda ale násilie a svevoľa panuje. Schvaľoval návrh Apponyiho o božom pokoji.

V Budapešti 18-ho januára 1896.

Dnes Julo Rohonyi jakožto referent predniesol návrhy chránivého výboru stranivá štyriacich chorvátskych vyslancov, vyložiac, že pravidlá chorvátskeho národného klubu nemôžu mať slobodu jednotlivých vyslancov a preto že tie pravidlá nemajú reverzálny charakter. Potom vyvinula sa o tomto predmete ohnivá dohada, naposledi vyriekli, že pravidlá oného chorvátskeho klubu vyslancov neviažu.

Potom vyhlásili výsledok volieb do jednotlivých výborov snemových; Ugron predniesol, že tieto voľby sú neplatné, lebo že chorvátski vyslanci hlasovali i v takej veci, ktorá sa čisto na vnútorné záležitosti Uhorska vzťahuje, na čo potom niektoré voľby zničili a iné ustanovili.

Imro Hódošy v záležitosti giráltovskej, Františ Šima v záležitosti stupavskej voľby interpelloval ministra Percela.

Sú-li jezuiti protestantom nepriateli?

— Opravdivá udalosť. —

Bolo to jedného večera v tomto mesiaci januári.

Na stopy vysoko ležal sňah na horách a v dolinách eifelských, a už od týždňov boly mnohé dediny z obchodu so svetom vytvorené; aj samí venkovskí listonoši museli kde-tu svoje zamestnanie pretrhnúť. V niektorých osadách a samotných chalupách ukazovala sa citlive trpká núdza, lebo zimné zásoby chýľily sa ku koncu a neukazovaly sa žiadne výhľady si múku, strovu, zemiaky zaopatriť mŕč z miest a dedín na dráhe železničnej ležiacich. V mestečku Prúm vo východnej to stanici pobočnej dráhy, ktorá s Gerolšteinu ta prez hory vede, sedeli v tento večer v hostinci „ku zlatej hviezde“ traja mužskí, ktorí po strávenej večery pri pohárku sa o všeličom vyprávali. Mladší, belasý shovorčivý muž bol kupecký cestujúci, ktorý zastupoval istý dom v Trieri, a usiloval sa v osadách eifelských tovar či kuchinský, či rukodielný na odberateľov oddať. Druhý, asi tricať ročný, zaznačil sa do knihy cudzincov čo fabrikant: vyzieral hodne nevrlý a mrzký, a mrzute si prstami častejšie premrval svoju čiernú a kaderavú bradu. Tretí bol muž bledý, nahladko oholenej tvári, s duchaplnými ťahy a veľkýma ligotavýma očima. Kniha cudzých označovala ho čo učenca mudroslovnia

(doktora filozofie). Tam vonku len tak hučal víchor a trepal zamrzlé sňahové zrná na dobre zatvorené obloky. V kúte izby hostovskej sedela stará domovkyňa Zuzanna, múmie to podobná, ale ešte hodne mocná ženská z doliny rieky Mozel; ona už cez šesťdesiat rokov verne a usilovne účinkovala tu v hostinci „ku zlatej hviezde“. Na krku nosila veľký, zlatý krížik, ktorým od cisárovnej Augusty vyznačená bola na deň svojho diamantového sluhovského jubileumu. Už tretie pokolenie videla mátrona táto vážna vtiahnuť do domu tohoto; železnicu však ešte nikdy nevidela, bárs v poslednom čase tu v Prúme toľkú a ľahkú príležitosť mala.

„Zostarala som sa — tak vravievala ona — bez železnice, a prídem snáď aj bez železnice do milého neba.“

„Smutné toto položenie tu v Eifele — pozdvihol hlas svoj do teraz mlčanlivý a zadumčivý fabrikant — veru je to k zúfaniu! Dva dni už meškám tu, a nemôžem sa ani pohnúť: i sama pôda až horí mi pod nohama.“

„Smiem sa pýtať: kam sa usilujete? pýtal sa professor; čo sa mňa týka, ja som nie priam neznámy na tomto kraji, lebo moje dedinstvo a mládenstvo tu som prežil na horách eifelských; teraz len preto som sem prišiel, abych mojej ťažkonemocnej a staručkej matke, ktorá v susednej obci prebýva ostatné „Boh s vami“ povedal.“

„Znáte, prosím, mlyn Košovský pri Š... pane učence?“

„Veľmi dobre; jako chlapec mnoho razy som v ňom bol; leží na dobré tri míle odtiaľto; cesta do neho prez hory a doly vskutku je veľmi obtížna!“

„Zo všetch strán mi bolo povedano, že k mlynu tomu v takomto počasí neni možno nijako pristúpiť. Že na saňách nie, nahliadam dobre sám, ale aj za koňa som darobne značnú summu podával: žiaden z gazdov nechce zvieratko svoje istému nebezpečenstvu vystaviť, aby si totiž nohy dolámalo a na ceste spadlo. I spojenie pošty je už od osmych dňov pretrhnuté, no to je opravdu na zbláznenie!“

„Nechcem síce byť dotieravý — doložil filozof, ale iste je to veľmi vážna záležitosť, ktorá vás ta núti?“

„Istotne; staršia sestra mi je za tým mlynárom vydatá, a má pri rukách istú kúpnu listinu, ktorú v Düsseldorfu u súdu nevyhnutne predložiť musím, jestli ja právo vyhrať chcem. Jedná sa tu o tisíce, a bárs som skrz môjho zastavateľa záležitosť túto už dosť pretiahol; ďalej viac neni možná: Bez tohoto dôkazu však nie len že nepredvidané ťažkosti mi nastanú, lež spolu i značným podľahnem ztratám.“

Tu bola dobrá rada veru drahá a rozhovor sa za chvíľu pretrhol. Kupecký cestovateľ, ktorý práve na bok odložil noviny, a ktorého veľká politika zdála sa byť koníkom, i hneď na túto obrátil reč. Spomínalo sa o trojsmluve panovníkov, o možnosti a následkoch europejskej vojny, pretriasala sa otázka občianska (sociálna), hovorilo sa o Bismarckovi a cisarovi, až konečne náš obchodnícky pomocník zavrášil reč svoju, ktorú buchnutím na stôl pestou chcel mať tým dôraznejšie dokázanú, s tým, že tohoto všetkého zlého istou a jedinou príčinou sú jezuiti, ktorých návrat do Nemecka centrumom *) tak veľmi je pýlený. „No keď sa toto stane, doložil ešte, vzdelanosť a mravnosť upadnú do nebezpečenstva a náboženský pokoj, ktorému cesta je horko-ťažko prekliessená, môže sa zase pochovať.“

Na bládej tvári učenca badať bolo jemný úsmev; potom poznamenal: „Asnáď dobre predpokladám, mladý priateľu, že ste totiž v živote vašom jezuitu už videl? lebo však vtedy, keď otcovia jezuiti z Nemecka vyhnaní boli, vy ledvaj ste abc-du poznal. Ja, čo sa mojho povedomia, skusenosti a osôb týka som presvedčený, že ti, tak mnoho a otupne zapovrhovaní jezuiti s Mariou Štuart **) o sebe spravodlive a s právom to povedať môžu, že oni o mnoho sú lepší, jako ich povest.“

„Videl, veru som nevidel ešte žiadného z oných čiernych synov Loyolových, ale dost som o nich počul, dost čítal, abych si ich predstavil, a posúdiť môhol“, odpovedal kupecký pomocník.

„Smiem sa pýtať, čože všetko ste o nich čítal?“ — riekol professor, vložiac si oholený obľučaj do bielej ruky svojej.

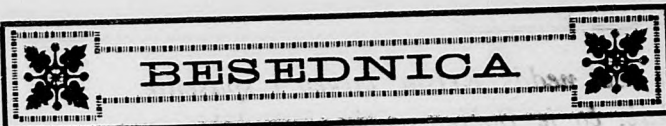
„Nuž noviny, a „tajnosti parížské ***“) od Eugena Sue. Tuto vidno jako jezuiti všelikým prehnaným a schytralým spôsobom vylúdili sebe dedičtvá, vidno že im žiaden prostriedok neni dost zlý, nech len slúži k dobrému ich tovarišstva (radu).“

(Dokončenie nasleduje.)

*) Katolícka strana v Nemecku.

**) Od anglikánskej nepravdy a ukrutnej kráľovnej Alžbety nespravodlive odpravená opravdivá katolícka dedička trónu anglického.

***) Bohaprázdná oškľivá kniha.

Žiat Krista.

*Och studený ľudu, och nevďačný ľudu!
Prečo ma opúšťaš, Spasiteľa tvojho?
Ja som ťa miloval viac než bolo treba,
Vydobyl ti slávu ztrateného neba,
A ty cestu dlážiš pohanskému bludu?
Ty bodákom picháš otvor boka môjho?*

*Triatridsať rokov pracoval som pilne,
Potil sa, trápil sa, krivdy znášal, biedy,
By som dušu tvoju zo tmí pekelníka
Na svetlo vyviedol rajskeho chodníka.
A ty podvod slúchaš, vaby svodcov mylné?
A panovať necháš zhubné diabla čriedy?*

*Och tak mi za oheň platiš lásky k tebe
Od chudobných jasiel do potupy križa?
Dal som sa zavraždiť, krv vycedil drahú,
By som ťa poistil slasti nebies, blahu.
A ty si nevíš, keď ma zlosyn trepe?
A ty nič necítiš, keď mi kati bližia?*

*Nebolí ťa srdco, nepára ti kosti,
Že na poklad viery pluje ti nepriateľ?
Dotiaľ budeš hľadať na zločincov chladno,
Až telo i dušu sotia pekla na dno?
Nepohne ťa k boju, že duch môj žalosti?
Ze matičku cirkev smútku kryje fátel?*

*Och povstaňže už raz z nedbalosti k činu,
Nenechaj potoky slz mojich tiecť darmo!
Nenechaj si skrahnúť tie hrdinské sily,
Čo by v zmužilosti moc tyranskú zbily.
Nečakaj, že hrôzy samy sebou zhynú,
Že so šije tvojej samo spadne jarmo.*

*Vyznaj raz pred svetom, že si stádom mojím,
A nie mdlým otrokom lípežných rytierov,
Ukáž, že keď ty chceš, práva duše, chrámu
Hnusné čvargy lotrov nikdá nedolámu.
Obkľuč svätý prápor, pod ktorým ja stojim,
Rúb mizerné húfy liberálnych zverov.*

*Ukáž, opovrhneš zlato, striebro, sluby,
Nie si ty potomkom zradného Judáša!
Ukáž, v tvojom srdci zkaženosti nenie,*

*Za svet nedáš Krista, cirkev i spasenie.
Ukáž, čo je Božie, sväté, sa ti líbi,
Mysel' tvoja hore k oblakom sa vznáša.*

*Kto mňa nenávidí, aj tvoj život hani,
Kto mňa kyjom trýzni, ten i teba seče.
Zidia na mňa plujú, teba olupujú,
Zednári ma škrtia, tebe putá kujú.
Liberálni diabli, ľudozrúti planí
Do mňa i do teba britké hádžu meče.*

*Smutné vetry hučia, tmavé mračná idú,
Hodina potýčky, rozrodu sa blíži.
Ku zbrani ovečky, stádo milé, drahé!
Nedovoľte ma vliecť po nových múk dráhe,
Nedovoľte besných liberálcov hydu,
Aby Spasiteľ váš znova pnel na križi.*

*Poslal som vám vodcov, starostlivých otcov,
O nich svetom letí horlivosti zpráva.
Och obstaňte smeľe ich zástavy skvelé,
Čo Boha i ľudí sväté bránia ciele.
Pod nimi zmrvíte záhuby pôvodcov,
Váš bude blahobyť, moja bude sláva.*

Dlhomír Polský.

Privítanie nášho duchovného otca.

Pekný večierok zažili sme my bytčickí farníci 29-ho min. mesiaca. Milovaný otec náš duchovný povolal nás i súdruhov našich evanjelikov do priestranej školy našej z príčiny tej, že sme prejavovali radosť svoju nad šťastným skončením porotnej pravoty jeho, i odvdáčil sa nám za to nečakaným spôsobom. Shromaždilo sa nás, mužských i ženských okolo dvesto osôb. Keď vstúpil medzi nás vo sprievode vct. p. J. Marčiša neohrozeného rodofuba, meštana žilinského a jeho spanilej dcéry Milky, privítali sme ho jasavo, a p. učiteľ náš Andr. j. Ursík menom naším pozdravil ho nasledujúcou rečou:

Dvojctihodný Velebný Otče a pastieru náš duchovný!

Keď Vás pri porotnom súde peštianskom oslobodeného z celého okolia široké obecnstvo pozdravuje: i ja osmelujem sa v méne sidených tu farníkov vašich uvítať a pozdraviť vás.

Vy neohrozený bojovníku za práva a slobodu národa slovenského nebál ste sa pravdu na papier postaviť a do verejnosti pustiť.

Utlačitelia národa slovenského pre pravdu vami hlásanú a do verejnosti pustenú, vytkli si za cieľ, vás obžalovať a súdom napadnúť; oni pevne verili, poľahke úfali, že budete za toto neohrozené zastávanie národa slovenského do žalára posúdený.

Všemohúci Pán, ktorý riadi osudy ľudské, naklonil ku pravde myšlienky tých porotcov, ktorí nad vami súd vynášali.

My farníci vaší pri tejto príležitosti prosíme vás, aby ste neopúšťali nikdy stádo ovečiek svojích, a jako dovčul tak i na ďalej bol verným ochrancom práv a slobody národa slovenského.

Keď vás opätne o zastávanie nás ubohých a opustených vrelo prosíme: prajeme vám pevného a stáleho zdravia, dlhý, dlhý rad rokov života. Sláva vám! Rečníka odmenil otec náš duchovný láskavým objatím a vrúcim bozkom. Na to pochváliac Sveta Spasiteľa, oslovil nás obvyklým u neho spôsobom.

Milí bratia, sestry, drahé dietky moje! Shromáždili sme sa sem tým cieľom, aby sme sa milo zabavili, osožno sa poučili, k činom dobrým sa povzbudili a ku boju za cirkev a národ sa pripravili. „Kde je Slovák tam je spev“ hovorí nášské príslovie. Môj a váš drahý priateľ vct. p. Jozef Marčiš a dcérka jeho Milka zahája nám zábavku našu národnou piesňou. I zanôtili nám dojemne:

*„Spievaj že si spievaj spevavé stvorenie
Veď je spev jedinké tvoje potešenie.*

*Spievaj že si spievaj veď ta Boh počuje,
Trebárs i celý svet spev tvoj zatracuje.*

*Spievaj že si spievaj až hučia údolia,
Kto zná či ti zajtrá už spievať dovolia.“*

Ťažké a búrlivé mračná zaľahly nad Slovenskom! Zdesení sú ubohí Slováci; blesky križujú sa nad nimi, hromy bijú okolo nich, nejeden do nich. V úzkosti potešiť, oduševniť by sa chceli aspoň len spevom, starobyľou piesňou:

*„Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú,
Nebojme sa bratia, veď sa oni ztratia
Slováci ožijú,“*

ale desné hromy spievať im nedajú. Hľa mešťania tisoveckí od rokov prosia o potvrdenie speváckeho spolku, a dovoliť im ho nechcú.

My sme pod prístreším katolíckej našej školy; kde nás zlý svet nepočuje; Tisovčania smelí mužovia žiadajú si spievať verejne, okázalo, aby svet zlý umlknul so svojím špintaním na Slovákov. My chudobári utiahli sme sa sem medzi štyry múry, a tu si už smelo zaspievať môžeme:

*„Hej Slováci ešte naša slovenská reč žije,
Dokiaľ naše verné srdce za náš národ bije;
Žije, žije duch slovenský, bude žiť na veky;
Hrom a peklo márne vaše proti nám sú vzteky.*

*Ľazyka dar sveril nám Boh, Boh náš hromovládny,
Nesmie nám ho tehdy vyrvať na tom svete žiadny;
I nech že je toľko čertov, koľko ľudí v svete,
Boh je s nami, kto proti nám, toho parom zmete.*

*I nech že sa aj nad nami hrozná búrka vznese;
Dub sa láme, skala puká i zem nech sa trase;
My stojíme, stále pevne, jako múry hradné,
Čierna zem pohltí toho, kto odstúpi zradne.*

(Hymnu túto spievali detičky, a medzi milé, útle hlásky jejích zamiešaly sa silné hlasy dospeľých).

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNÍK

Čas. V Budapešti 20. januára pred poludním bol mlhový čas, odpoludnia svietilo slnko. Úmernosť tepla — 11.5 stupňov ukazovala. Po Uhorsku počasie väčšej čiastky je jasné, a len tu i tam mlhové, po krajine suché a chladné. Najteplejšie bolo v Crkvenici 5.8 stupňov, najchladnejšie ale v Segedíne — 16.9 stupňov. — Po Europe počasie je tiché a suché, úmernosť tepla len pri úpätí Karpátov je nízka, inde je vlažný čas, alebo len slabý mraz panuje. Najteplejšie bolo v Malte 10.6 stupňov, najchladnejšie ale v Segedíne — 16.9 stupňov. Vo Viedni — 2.4 stupňov, v Ríme 1.4 stupňov, v Paríži 3.9 stupňov, v Petrohrade — 4.0 stupňov bolo tepla. — Prepovedá sa: Za dlhší čas môže sa očakávať suché a mrazivé počasie.

Z kruhu kráľovského dvora. Podľa viedeňskeho „Salonblattu“ možno, že náš kráľ na konci februára, alebo na začiatku marca sa stretne v Genue s Umbertom talianskym kráľom a s cisárom Vilémom. Františ Jozef totiž okolo tohoto času bude sa zdržovať v Kap Sv. Martine, nemecký cisár ale zamýšľa po berlínskych slávnostiach so svojou rodinou ísť na Rivieru. — Alžbeta kráľovná, jako sa hovorí, úradne vezme účasť na otvorení výstavy. — Karol Ludvik kr. knieža a Mária Terezia kňažna 22-ho januára večer odcestovali z Viedne cez Triest a Alexandriu do Hornieho Egypta, do Assavy na návštevu nemocného korunného dediča. Ich dcéry: Annunciata a Alžbeta Amália kňažne cestujú s nimi. Po mori pociestujú na parolodi Habsburgu. Z Assavy pojdu do Palestíny a Sirie a len na konci apríla vrátia sa naspäk do Viedne. Na začiatku mája budú prítomní pri otvorení výstavy a nezdadlo odcestujú do Moskvy na korunáciu. — Jeho Veličenstvo kráľ 20-ho predpoludním dlhšiu návštevu učinil u rodiny kr. kniežata Karola Ludvika.

Korunácia cára. Pri slávnej korunácii v Moskve stretnú sa mnohí panovníci. Mikuláš II. cár ruský pozval waleské knieža a jeho manželku, aby v máji prišli do Petrohradu a aby boli prítomní pri korunácii mladého cára v Moskve. Nášho kráľa Karol Ludvik kr. knieža a jeho manželka, nemeckého cisára Henrik pruské knieža, gréckeho kráľa, spartanské knieža a jeho manželka budú zastupovať. Starý otec cára, Kristián dánsky kráľ spolu s kráľovnou Lujzou prídu do Moskvy, jestli že im zdravie bude slúžiť. V oprotivnom páde kráľ pošle korunného dediča. Z iných panovníckych osôb tam budú koburgské knieža, hessenské veľké knieža a jeho manželka, meklenburg-šwerinské veľké knieža, sachsko-wajmarské knieža a jeho manželka, Albrecht pruské knieža a jeho manželka, kumberlandské knieža s manželkou, rumuňské korunné knieža s manželkou, Ludvik Battenberg knieža s manželkou.

Útok proti jednej grófske. V Nizze, jako odtial telegraf oznamuje prihodil sa po tieto dni jeden nápadný príbeh. Jednu rakúsku grófsku, ktorá o 9 hodine na tak zvanej Promenáde Anglaise sa prechádzala, traja neznámi ľudia ju napadli. Grófska kričala na pomoc, ale tí zbojníci ju hodili na zem a vzali jej pudliar. Pokým prišla pomoc, zbojníci už boli zmizli.

Malé dievča, ktoré zastupuje matku.

Noviny z Austrálie prinášajú chýr o obozretnosti jedného štrnásťročného dievčata: Jeden arendáš na Trefoilovom ostrove na juh od Hunterových ostrovov pred šiestimi týždňami so šesťnásťročným synom a sedemročným dievčatom sadol na člnok, aby sa plavil do jednej blízkej dediny, sotva sa ale odbili od brehu na päťdesiat siah, čln sa prevalil a všetci sa utopili v mori. Jedno štrnásťročné dievča s piatimi deťmi (jej bratmi a sestrami) ostalo na ostrove, kde okrem nich nebýval nikto. To dievča jako matka opatrovalo deti a keď už ničeho nemali v komore, s pomocou malého brata zarezalo jedného baránka, ktorého mäsom ďalej živorila sa tá malá rodina. Šesť týždňov takto žili, pokým náhodou jeden rybár pristavil sa na tom ostrove a vyslobodil tie deti z ich zúfaleho položenia.

Zemetrasenie. Vo Veľkej-Bani (satmársk. stol.) 7-ho januára o 3 hod. a 25 minútach rano zas bolo zemetrasenie. Trvalo asi 6 sekúnd. Šesť buchotov pod zemou potom nasledovalo, pri šiestom v posteli ležiaceho silno podhodil strk, iného zas sotil k stene. Buchot bol tomu podobný, keď sa delá vezú. Mohlo byť v južno západnom smere. Povala na hlavnom gymnáziume sa na viacerých miestach popukala.

Sypanice v L'uptove. V Okoličnom jednej to obci neďaleko Sv. Mikulaša — sypanice porád berú deti, tak že za krátky čas asi desať ich zomrelo. Táto chytľavá nemoc dostala sa i do Sv. Mikulaša, tak hostínsky na hlavnom hostinci tiež onemocnel na sypanice; vrchnosť zakazala navštevovať ten hostinec.

Sematismus nitrianskej diecézy, na rok 1896 vyšiel. Podľa toho kňazov v nitrianskej diecéze je 252, fár je 148, filiálek 63; 316,757 veriacich, počet školských dieťok 35,970. Imrich Bende terajší nitriansky biskup je 71 v rade nitrianskych biskupov.

Nebezpečný nepriateľ. Ján Zabkó, nádenník onehdy drevo rúbal v milkovskom lese. Naraz prišiel k nemu jeden medveď a s veľkou zúrivosťou sa vrhol naňho. Zabkó ale neztratil ducha, ale vzal sekeru do obidvoch rúk a započal medveďa náležite rúbať. Medveď konečne zunoval tie udery a s veľkým revom utiekol. Ale i ten nádenník si to zapamätá, lebo ho medveď ťažko poranil zubami a pazúrami.

Mladí samovraždelníci. V Baňskej Stiannici 13-ho januára jeden žiak VII. triedy, a na druhý deň jeden holičov pomocník sa zastrelil; ten prvší, syn to dr. Imricha Tóth banického hlavného lekára, hneď umrel, ten poslednejší ale len po dlhých mukách umrel.

Zapečadená pivnica. Z Miškovca sa píše: Po celom našom meste vzbudila senzáciu nasledovná vec: Synovia Ignáca Grünfelda veľkokupci vína a spolu arendátori regála v Miškovci provádzajú mimoriadne rozsiahle kupectvo s vínom i po Uhorsku i po cudzozemsku. Onehdy pošuškal ktosi hlavnému kapitánovi polície, že v tých pivnicách, ktoré majú v Tetemvári, vína nie sú prirodzené, lež umelecky dohotovené a zčiasťky falošné. Táto okolnosť mala na to hlavného kapitána, že nenadále prišiel do tých pivnic, tamejšie vína preskúmal, vzal z nich vzorku, ktorú poslal krajinskému lučbarskemu ústavu. Tento bude povolaný rozhodnúť, či tá zásoba vín je prirodzená alebo falošná. Pivnicu zapečadili.

Zahynutí baníci. V Moravskej Ostrave, v Hermenegildovej bani zahynutých baníkov teraz vykopávajú Okrem pätnástich mrtvol v deviatom horizonte najdených ešte šesťnásť ochluchlých robotníkov vynesli.

Zpomedzi týchto jeden v následovnú noc umrel a tak počet obetí zvýšil sa na šesťnásť, ostatní sú už von z nebezpečenstva. Z tých mŕtvých deviatich boli ženatí a mali už rodinu. Požiar pravdepodobne zapríčinil elektrický kábel cez technickú baňu vedený. Hneď pustili vodu do technickej baňe. Oheň už vyhasol.

Jedon kavalier. V rytierskych záležitostiach široko ďaleko nebolo takej odbornej auktority jako bol Mikuláš Kmoško. Na pamäť vie, zná všetky znamenitejšie súboje od najstarších časov až po dnes, bol už sekundantom, čestným sudcom a i on sám mal nepočítané súboje. Najnovejšie vyvolal baróna Otta Tunkel na súboj, ale nemohol sa s ním zápasiť, lebo medzi tým nadišly prekážky. Túto prekážku urobil kriminálny súd, ktorý pre mnohé klamstva a falšovanie smeniek zdržal toho mnohostraného kavaliera. Smenky falšoval na meno dr. Gejzy Pap. Okrem toho dokázalo sa naňho, že neprávne nosil oficiersku uniformu. Za všetky tieto hrdinstvá súd potahá na otázku Mikuláša Kmoška.

Núdzna v Armensku. Z Carihradu sa telegrafuje: Ten nápomocný výbor, ktorý sa utvoril pod predsedníctvom »Katholikosa« v Carihrade pri armenskom patriarcháte, aby prispel ku pomoci tým nešťastlivým obetiam v maloasiatických zmútkoch, posavád nasbieral viac než 600000 frankov hotových peňazí a okrem toho veľkú zásobu potravných vecí a mnoho šiat nasbieral. Viac, než 50000 kúskov teplých šiat popustili na rozkaz výboru jednotlivci. Peniaze a iné milodary patriarcha skrze zvláštnych vyslancov rozdal medzi núdzných jednotlivých krajov. V tej sbierke vzali účasť v Carihrade, po okolí i v cudzozemsku žijúci armeni, ktorí ináč na vianočné dary obrátene súčty darovali núdznym. Ku výboru zo dňa na deň prichádzajú vždy nové a nové peňažité a iné podarúčky. Podľa úradných zprávy, ktoré armenský biskup poslal patriarchovi počet núdzných armenov bez prítulku ide na 500-tisíc, medzi ktorými sú ženy, deti a starci. Vo viacerých okresoch okrem toho ešte i horúčka a iné chytľavé nemoci zúria. Drzé počasie a nedostatok potravných článkov ešte horším robia položenie núdzných. Na telegrafický rozkaz sultána vrchnosti všemožné činia, aby tých núdzných nejako zachovali; avšak počet takých bedákov je o mnoho väčší, než by každému sa odpomôcť mohlo.

Vražda za dve zlatky. Onehdy v abaujvárskom chotári našli Michala Gergelya mŕtvého; bol to jeden pekársky tovaryš, ktorý po dedinách predával pečivo. Vyšlo na vrch, že Jozef Šipoš tulák ho zabil za tú trochu peňazí, ktoré si nashromaždil za pečivo. Nebolo tých peňazí viac, než dva zlaté. Ten vrah zpoza chrbta napadol svoju obeť a s kyjárom ho zabil. Žandári chytili toho zločinca, ktorý už v žalári očakáva zaslúženú pokutu.

Škandále v jednej reálnej škole. Je tu reč o tých škandáloch, ktoré sa nedávno v štátnej reálke v Jágri prihodily. Direktor Alexander Ormay totiž tak ďaleko sa zabudnul jeden raz, že chcel sa biť v školskej kancelárii s učbárom Imrichom Aldorom a so štitelom sa hrozil zas druhému svojmu hnevnikovi učbárovi Alexandrovi Alvinczemu. Ormai neskôršie písal list ministerskému radcovi dr. Klamárikovi, v ktorom obviňoval Alvinczyho, že ho chce zavraždiť. Tento list jakosi sa dostal do rúk Alvinczemu, ktorý zažaloval direktora pre pomluvanie a urazenie na cti. Táto špatná záležitosť prišla pred ministra, ktorý nariadil vyšetrovanie proti direktorovi a tým dvom profes-

sorom a poveril s tým vyšetrovaním Otta Hómána hlavného direktora budapešianskeho okresu a k nemu pridal jedon výbor zo štyroch údov. Inkviziciu započali už 14-ho januára.

Upovedomenie. *L'udová strana* v Budapešti (VIII. József-körút 31/b. II. emelet) *krajinskú sústrednu písáreň* otvorila. Obecenstvo sa vyzýva, aby túto *písáreň* hneď upovedomilo o každom pohybe *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokolvek to mena na prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlu i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by neкто písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať. Do ľudovej kancelárie sa môže i po slovensky písať.

Všetky listy sa majú adresovať na meno Veľk. pána *Jána Molnár*; vtedy istotne ich dostane kancelária.

V Budapešti 3-ho novembra 1895.

Kraj. sústred. kancelária „Ľudovej strany“

v Budapešti

(József-körút číslo 31/b. II. poschodie).

Veľký obrázkový LURDSKÝ KALENDÁR, ĽUDOVÝ KALENDÁR

na

priestupný rok 1896.

Cena 30 kr.

K dostaniu je u *Kolomana Mészáros*, v Budapešti u vel. p. pátrov Františkánov.

DOPISY.

V Hronci 5-ho januára 1896.

Prevelebný pán redaktor!

Nížej podpísaní na vedomosť dávame, že v Hronci (Kis Garam) velebný pán farár Ján Skalečka vyhlásil s kazateľnice na nový rok, že vaše noviny sú neni dobré a zakázal, aby sa ľudia na ne nepredplátili, aby si ľudia radšej tie peniaze odložili než Vám poslať za noviny, lebo že tie noviny posmech zo židov robia.

Ďalej, všetkých spísal, ktorým noviny Herko-Páter prišli a podal ich na vysoký erár, kráľovskí páni sú ale všetci liberáli, tak sa nám vyhrážajú, že nás všetkých z kráľovskej práce vyženú, ktorí noviny Herko-Pátra budeme držať.

Tak sa teraz každý bojíme na vaše noviny a na Herkó-Pátra predplatit.

Takéhoto my máme vodcu (duchovného otca), my sa nesmieme ani brániť proti židom a židia môžu z nás posmech robiť, aj križe nám vymetajú a kameňujú jako sa to inde stalo.

Náš p. farár už bol obžalovaný pre Csákyho, že mu ruku božskal; počuli sme, že nám ho preložila, všetci sme sa tomu veľmi tešili.

S liberálmi veľmi kortešuje za peniaze, lebo mu každý rok do 500 zlatých od kráľovského verku dajú, okrem jeho lônu, tak on veru liberálov nejde obražaf.

Shromaždenie ľudovej strany v Brezne skrže vel. pána Martinčeka víťazne prevedené, náš p. farár Skalečka len za komédiu uznáva, ľudom, keď idú z kostola vypráva, že to len komedia bola.

Liberálov vychválil, že tí nič zlého nechcú, len dobre. Sľúbil nám, že po sv. troch Kráľoch kázeň bude držaf, v ktorej nám vysvetlí, čo sú to tí liberáli. Zvedaví sme na tú kázeň. My už ani nevieme, komu máme veriť. S úctou ostaváme verní katolíci

N. N., N. N., N. N.

* * *

Z tohoto listu vysvitá, že pán farár Skalečka myslí o sebe, že je múdrejší než rímsky pápež: lebo nie jedenkrát, ale storáz už rímski pápeži zatratili, odsúdili, za zkazonosný uznali liberalismus a jeho protikresťanské zásady, a navzdor tomuto učeníu cirkve svätej, pán farár Skalečka jakožto zatvrdlivý bludár sebe sverený katolícky ľud usiluje sa do blúdu uviesť. Liberalismus a všetko, čo je s ním spojené, je hriech na toľko, že kto ho nasledoval, spáchal hriech, a musí sa z toho práve tak vyspovedaf, jako keď by k. pr. bol nečo ukradnul, nekoľko pomlúval, alebo iný hriech spáchal. Pán farár Skalečka buď toto vie, buď to nevie; v obidvoch pádoch není súci za katolíckeho kňaza, tým menej za farára: lebo, keď toto všetko vie, a predsa ten blúd z kazateľnice ohlašuje, tým ukazuje, že sam nemá žiadnej viery, a že je len puhý komediant, a jako taký pre nedostatok viery není súci, aby druhých vyučoval, aby ovečky sebe sverený na dobrú pastvu viedol. Pán farár Skalečka, jako sa zdá je slobodný murár, tedy nech ide do zednárskej lôže, a tam slobodomurárom svoje nauky nech prednáša. — Buďto pán farár Skalečka nevie, i v tomto páde, pán Skalečka není súci za kňaza ex defectu scientiae, pre nedostatok umenia; najlepšie by bolo to, nech složí farský úrad, a nech ide za civilného farára, podchvostinára; alebo nech sa podrobí istému židovskému obrádu, a potom vo meno božie nech sa stane rabbinom: za tento skutok, jako to z hore udaného listu vysvitá, jeho veriaci by ho len požehnávali, že sa ho striasli.

Naposledí obraciame sa tu verejne ku *Osvietenému a Vysokodostojunému dr. Karolovi Rimely* baňsko-bystrickému biskupovi, v mene veriacich Hronca ho pokorne a ponížene prosíac, aby v tejto záležitosti bez meškania proti p. Skalečkovi inkvizíciu, vyšetovanie nariadil ráčil, lebo konečne i cirkev katolícka není na to, aby takých kňazov, ktorí nemajú žiadnej viery chovala, a ktorí sú len na škodu kresťanstva, lež takýchto treba bez milosrdenstva jako nakazenú ratolesť zo stromu odseknúť!

Redak.

Vysokoctený prevelebný pane!

Za povinnosť sebe pokladám tu verejne sa osvedčiť, že ja níže podpísaný od tej doby, čo „ľudová

stránka“ sa utvorila, som vždy s ľudovou stránkou cítil, jej zásady sebe osvojil a v minulosti mojej — na koľko mi moje okoličnosti a sily dovolily — v prospech jej účinkoval, čo aj v budúcnosti, totižto za zásady ľudovej stránky neohrozene bojovať, ju všemožno napomáhať a sa snažiť ju ku víťazstvu doviest, sa zaväzujem.

Ponevác som teda napadnutý bol za zrejmy dôkaz mojej nevinnosti prosím do povahy vziať, že ja do kottešovského volebného okresu ani ohľadom hlasovania, ani ohľadom účinkovania nepatrím, pri voľbe tam prevedenej prítomný som nebol. Pán Ján Dolomil, silou-mocou hľadal zádrapku, na mne sa — Boh sám vie prečo — vypomstviť.

Čo sa ale tých úradov týka na obsiahnutie ktorých mne p. Dolomil nádej dáva, len to odvetujem, že mne také čo privlastňovať, a mňa bez príčiny pre udalosti na jednom treťom-štvrtom mieste statých, v ktorých moja osoba ani z ďaleka zamiešaná byť nemohla, nevinne bez všetkého základu znevážiť, je hrubá podlosť.

Uspokojuje ma ale v tomto ohľade — pevne verím že sa nemýlím to isté presvedčenie, — že celý ten dopis len v osobitnej nenávisti svoj základ nachádzá; riadky toho dopisu na mňa sa pofahujúce, ba aj méno dopisovateľa obraz nešľachetnej pomstvy prezradza, pre ktorú príčinu takéto blúznenie, ktoré aj ráz dopisovateľa dokazuje, nič inšie nezaslúži, jako jednoduché opovrzenie. S úctou

Ludovít Riza, kaplán vysocký.

Frajšták, 29-ho nov. 1895.

Prevelebný pán redaktor!

Kedykoľvek tieto nám vzácne novinky čítame, vždy s radosťou pritom pozorujeme, jak mnohých a neunavných dopisovateľov má „Kresťan.“ Podobne si žiadame, aby aj táto ľudová stránka mala takých neohrozených priateľov kresťanský smýšľajúcich horliteľov.

Po obcach najlepšie by mohli byť páni farári, ktorí najlepšie svoje ovce znajú. Horlitelia ľudovej strany nech na spôsob vojanských dôstojníkov ľud sebe sverený, pod svojim komandom v poriadku držia, a udržovať sa vynasnažujú.

Horliteľ.

Z Vajnor-Szöllöšu pri Prešporke.

Prevelebný pán Redaktor!

Dňa 13-ho oktobra sme mali u nás posviacanie Chrámu, ktorý sme si my farníci zväčšili. Chrám máme vo veľmi peknom poriadku len ešte nemáme všetko zaplatené. Posviacku konal pán biskup Jozef Boltizár v prítomnosti viacej duchovných zo susedných obcí, tiež aj mnohých veriacich. Mali ste byť prítomní vy páni liberálci a boli by ste videli jak si náš katolícky ľud vie uctiť svého biskupa, dňa 12-ho deň už pred posviackou naši mládenci asi 40 čisto oblečení na koňach a zástavky v rukách a dievčence tiež pekne čisto oblečené mu šly v ústreť. Ku fare utekalo všetko. Posviacka vypadla veľmi pekne pri prítomnosti mnoho ľudstva zo všech strán, a odpoledňa okolo 4 hodin sme zas odprevadili pána biskupa v najpeknejšom poriadku.

Nech Pán Boh zaplatí jeho osvietenosti tú obeť, že sa ráčil osobne u nás unovať.

Michal Fekete.

Z Varína pri Žiline.

Prevelebný pán redaktor!

Dňom pred voľbou ktorá sa stala 7. novembra pobehal okres podslužný Záhoransky a popreziera tábor liberálcov, povzbudzujúc, aby vyznačených už z Trenčína lib. kandidátov všemožne podporovali.

V samý deň voľby dostavil sa sám bimbaša žilinský hl. služný Baumgartner v sprievode volebného predsedu žil. opleckára J. Duriša a presláveného učenca Garaya kedysi Gracla.

Keď sa teda tieto veľké osobnosti do volebnej sieni na mestskom dome dostavily, bár aj v meste hodiny známe aj dosť hlasno bijú nie dľa týchto ale dľa p. hl. služného sa voľba otvorila.

Dôverníkov on vlastno-ustne vymenoval jak (vládných) liberálnych tak aj pre ľudovú stranu, hl. služný na javo dal, ktorých výborníkov by si stolica žiadala.

Najprv miestny p. kaplán J. Pelikán bol napadnutý, že sa to nesrovnáva s kňazskou hodnosťou, aby na kortesačku dával.

Keď služného na židovské kupectvo s cedulkami upozorňovali, odpovedal že venku môžu robiť, čo chcú.

Nuž pýtáš sa milý čitateľu a vodcovia ľudu, kde že sú? Či sa starajú o svoje ovce či ich sháňajú do hromady a či dotieravých vlkov odháňajú? Horkýže, ti s ovesenými hlavami sem tam chodia vidiac čo sa s ich stádom deje; lebo len neskorej ku voľbe sa dostavili, keď už stado bolo skrz vlkov porozháňané sem tam odvedené s cudzími cedulkami zaopatrené. Tu videli kam to dovedla ich nevšímavosť si volebnej záležitosti.

Tu sa stala satyra osudu, že ľud doma tabule matrikárske láme, preč zanáša, zanečistuje, aby len opovrzenie proti ním ukázal, a jeho prirodzený vodcovia im davajú do rúk cedule, aby na matrikárov hlasovali a čo je najsmutnejšie aj sami na liberálcov hlasovali. Čuduj sa svete! Toto má byť ten chýrný distrikt Varinský, o ktorom sme sa domnievali, že stránka ľudová Boh vie jako dobre stojí a ono sa to teraz vykľulo, že nikde tak plano.

Čo má svet povedať o farárovi, ktorý k farníkom ešte slova nepovedal o ľudovej strane, ktorý nemal času ani len knižičky z ľudovej kancelárie doposlávané u pána kanonika složené si odobrať a medzi ľud rozdať.

Jaký poriadok tu panoval, poznať aj z toho, že škatuľa s votami zostala nezapečadená, präsas voľby s podmatrikárom a jedným lib. dôverníkom vo volebnej miestnosti obedovať zostali pod tým titulom, že jestli by niektorí voliči prišli, aby nemuseli cez dlhý pánsky obed čakať, vota odoberú.

Dôverníci ľudovej strany, keď videli, čo sa po čas celej voľby tj. po čas trhu dialo, išli pokojne domov si zajesť. Ale na p. kanonikov sa jeho spoľahlivosť vypomstvila, lebo si ho liberálci za svojho považujú.

Z Trenčína.

Ctená Redakcia!

Dňa 18. dec. stál pred súdnou stolicou trenčianskou p. Turcsek, kath. farár Domanický, čo obžalovaný. Pád tento je dosť poučlivý v jakých pomeroch žijeme, a jako sa tá pacificacia u nás prevádza: a preto ho veľkému obecenstvu „Kresfana“ sdelujem.

16. mája prišiel p. Barošš, hl. služný pov. bystrický do Domaníže v záležitosti rozdelenia notariatu na dvoje. Príčinu, prečo sa to má stať, — k vôli totižto, novým matrikám — zamlčal. V shromaždení ľudu vyslovil p. farár, že to bude novým obťaženie ľudu, ktorý i tak už klesá pod farchami krajinských i obecných daní. P. Barošš tým ho chcel zavrútiť: že na novo sriadený notariát štát dá potrebné peniaze. Na to replikoval p. Turcsek, že štát peniaze od ľudu berie, a keď sa zvýšia výdavky štátne, zvýša sa i farchy ľudu, lebo tomuto šrofujú dane vždy vyššie a vyššie; a konečne osvedčil, že on protokol, do ktorého malo byť i to vsantročené, že ľud sa radostou a poďakováním prijma to rozdvojenie notariátu (a tým i uvedenie do života nových matrik a civ. sobášenia :) nepodpíše. Za jeho príkladom aj ostatní odepeli podpísať.

To do hrozného hnevu priviedlo p. hl. služného, na odporovanie nezvyklého. Hnev svoj vyliat, vypomstif sa nad opovážlivým opponentom, dosť chytro sa mu naskytla príležitosť. P. hlavný župan dozvedel sa o tej hroznej veci v Domaníži, a žiadal úradnu zprávu od p. hl. služného o tom, čo sa tam stalo. A p. Barošš chcel svedomite zadosť urobiť nariadeniu hl. župana, a ponevác, jako sám zoznal, neočakávanou opozíciou p. Turcseka na tolko bol rozčuleny, že ani nevedel, čo tento takého, v čom by ho podchytil mohli, povedal; preto náročky šiel do Domaníže na vyzvedy ku recipovanej famílie Zelinkovskej. A títo na tolko napravili pamäť p. Barošša, že už potom rozhodne svedčil, že počul p. Turcseka hovoriť, že „nás derú kým nás celkom neoderú“, a že „nás šiala“. V týchto slovách našiel p. kr. líškus, verejně obrazenie na cti vlády; a bárs sedem svedkov pod prísahou svedčilo, že oni tam po celý čas prítomní, a pozorujúci na reč p. farára, tie inkrimované slová nepočuli: predsa súdna stolica vyriekla vinný, a na 120 zl. pokuty a znášanie útrat odsúdila obžalovaného. Proti výroku sa zadala appelláta z oboch strán.

Divno je, že obžaloba na „búrenie proti zákonu“ (jako by p. farár bol búril ľud, že aby nedali dietky do štátnej matriky zapisovať) z čoho z počiatku p. Barošš obviňoval p. Turcseka, pri súde celkom vystala; a keď sa spomenulo toto obvinenie: vtedy ani tí verní svedkovia p. Barošša na to sa nevedeli rozpamätať.

Verejný žalobník sa pozastavil i na tej výpovedi, že „štát sme my občania“, a nazval ju socialistickou. Či snád lepšie by sa mu bolo ľúbilo, ukázať rukou v stranu, kde Barošš so svojimi vernými Zelenkovci stál, a povedať „to je štát“ (úradníci a židi), my ostatní sme len daň krve a peňazí platiaci bezprávní nevolníci?

Ináč výpoveď tá, že nás vysokými daniami derú a sdierajú je tak všeobecne užívaná a rozšírená, že keby každého pre ňu pred súd postavili chceli: nestáli by ani sudcovia, ani žaláre celého Magyarországu pre vinníkov, v ktorom liberálnosť tak ďalako dovedla, že „aj ta ubijú, aj ti plakať nedajú“, lež keď v rozhorčenosti svojej niečo ostrej vyslovíš: môžeš čakať predvolanie pred súd; ušiakov, ktorí strežú na každé slovo je dosť; služby denuncianstva ochotne prinášajú na oltár vlasti tí noví hazařici, doista na vďak . . za recipovanie.

Ale za to zaspievajme si:

*Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú;
Nebojme sa bratia, však sa oni ztratia,
Slováci ožijú.*

Od upätia Tatier.

Prevelebný pán Redaktor!

„Civilné manželstvo nenie na újmu náboženstva“. Takto plnými ústami vytrubovali naši liberálni p. ministri a verní im mameluci vtedy, keď zavdačiť sa hodľali dobromyselnému obecnstvu netvorou tak zvaného civilného manželstva a privrzcencov získať sa usilovali páreniu tomuto. Či je tomu ale v pravde tak? Nuž vidme ako to vypáda v skutočnosti.

Jestvuje pravda nariadenie ministeriálne, v smysle ktorého by p. opleckár čili matrikár stránky pri uzavretí civilného manželstva upozornil a napomenul mal, že tým úkonom, aký pred ním sa dial, stránky ešte neurobili zadosť povinnosti svojej náboženskej, však ale aký že osov toho nariadenia, keď ono len na papieri sa nachádza, skutočne ale zcela iné sa robí, ako to poznáme z nasledujúceho pádu, ktorý ctenému obecnstvu v známosť uvádzam preto, aby vydeli konečne zamer civilného párenia i tí, ktorí krásnymi slovami omámení, to dosavád vidieť nechceli.

Tieto dni dve rímsko-katholicke osoby pred uh. kr. matrikárom — ako sa s obľubou vždy podpisuje — okresu jaloveckého v Liptove, uzavreli smluvu manželskú. Po vykonanom úkone z razu otvorí p. matrikar ústa svoje a k nemalému prekvápeniu a podiveniu nábožných mladoženichov a ich svedkov prehovorí následovne: „Po uzavretí tejto smluvy drahí priatelia nemusíte, keď nechcete ísť do kostola, aby ste sa tam cirkevne sosobášili. Veru o 10 rokov ľudia tomuto spôsobu uzavretia smluvy manželskej civilnej tak navyknú, že o kostol nikto viacej sa ani len neobzre“. Či nie to krásna nauka pre mladoženichov z úst p. matrikára, ktorý nadovšetko, Bohužial, ku viere r. kath. sa priznáva!

Hejže civilné párenie nenie na újmu nábožnosti a náboženstva. Ubohý ľudu nielen že krváčné svoje mozole musíš venovať na udržanie čili platy takýchto ľudí bez viery, oni aj tebe ten najdrahší poklad tvôj, vieru totižto a náboženstvo chcú odňať a útechy jej ťa pozbaviť, nepamätajúc, že, kdo sa raz Boha nebojí, ten sa veru ľudí, akokoľvek vysoko postavených nestydí. Kdo podriva náboženstvo ten podriva ten najpevnejší základ kráľovstva. Milí Panáčkovia len pozbavte dobromyselný ešte nás ľud náboženstva a bázne Božej a druhé tisícročia neuvidí vlast naša Uhorská.

. . . . . cz.

Baňská-Bystrica.

Vysokocená Redakcia!

I okolo tej Baňskej-Bystrice svet je už prevrátený. Chválospev nech zneje, na slávu nových úradníkov štátu, pánov matrikárov. Ale čudujete sa snáď, drahí čitatelia, nad touto poznámkou mojou? Nie, k tomu nemáte príčiny. Alebo či neskusil mnohý z vás, že starostliví sú pani tí „paprikári“ (toto lieta) po okolí našom pomenovanie až veľmi starostiví? Veď uznať musíte, že viacej usilujú sa činiť jako im to vrchnosť nakladá! A keď sa už vec tak má, hotoví sme i uveriť, že jím len blaho ľudí na srdci leží, a starosti natriopí nových, na ktoré zákonodárcovia ani snáď nepomysleli. A ľud ten dobrej vôle i skutkami dokazuje, jak veľkou sa k ním chová oddanosťou, keď ťažko len k ním — unúvať ich zbytočne nechcejúc, sa dostaví, keď jím berie čierne tie na ohlášky tabule, jako už pri usilovnému žiakovi o zdravie jeho úzkostlivý otec

knihy skováva. Veď to vec cele prirodzená. A predsa páni tí nechcú ťahať z príbehu tých žiadnu mravnú nauku, ba i ďalej oblažujú ľud, žiadajúc, by baba dieťa do matriky behom 24 hodín zapísať dala, kdežto nariadenie ministra dieťa novonarodené behom 24 hodín len oznámiť káže. Tu to tedy máš, tu je tá starostlivosť až prílišná, za ktorú pánom naším „paprikárom“ volať máte na slávu, odspievať chválospev.

Nový tohoto druhu kúšтик prišiel na známosť farnosti Tajova, blízko Baňskej-Bystrice ležiacej, kde baba oznámila, že p. „paprikár“ dieťaťu už dal meno, skutok tým odôvodňujúc, že jemu kňaz rozkazovať nebude, veď je teraz i on kňazom. Pravda, baba kňazom pravým poučená meno dieťaťa neoznámila, ale pánom „paprikárom“ telesne urážaná odvetila, že otec neni doma lebo vo fabrike hermaneckej pracuje, a meno dieťaťa ona udať nemôže. Pán „paprikár“ však poznajúc obyčaje ľudu, vie že baba na svet prišlé dieťa svätenou vodou pokropí nejaké meno vyrieknúc. Dopýtoval sa tedy starostiplne baby, že jako dieťa prežehkala. Táto odvetila, že Mariou. On nelenivý, zapísal. Otec však o tomto sa dozvediac, na žiaden pád nechcel pristáť na meno pánom „paprikárom“ dané; veď to vraj právo rodičovské; meno dať dieťaťu vlastnému — ktoré právo by (dokladáme my) i baša Turecka do ohľadu bral, a to veru viere, že je ten veľkým pánom. Na vystúpenie otcovo dieťa krstenej je Františkou. Pán „paprikár“ však riadky farského úradu o krstnom mene dievčatka upovedomujúc v rozhorčení; že láske jeho k ľudu nesmiernej prekážky kladú — na kúsiky rozdrípal. Ano, učinil to len z tej príčiny. Alebo našiel-li by sa niekto medzi nami, ktoby sa opovážil pochybovať, že ho i k tomuto skutku len tá oddanosť k ľudu primála?

Takto sa stal pád v skutočnosti; za pravdivosť jeho zodpovedá úrad duchovný. Však ale tí, ktorí by sa čo dobrí ľudu priatelia ukazovať chceli, by nás o tom presvedčili, opísali vec na stranách denníka maďarského „Hazánk“, v čísle z 30-ho oktobra celkom vykrútené. Nechceme sa zapodievať s registrovaním celým z falšovaného pádu toho, len spomneme, že dopisovateľ „Hazánk“-u lhá, hovoriac, že otec oznámil narodenie, a keď pán „paprikár“ dieťaťu meno natisol, otec sa vraj len manželky bál, čo tá na to povie, a podobné. I z hlasu, jakým je to písané pekne vysvitá, že to všetko len na ospravedlnenie pána „paprikára“ slúži; opravdu liberálne slobodne dľa fantázie, bez úzdy, kantára i zubadla. Nuž, vrana-vrane oko nevykole; však ale kto sa lapá nečestných prostriedkov, sám sa stáva nečestným, a jakú za to zasluhuje odplatu, každý uhádne.

Svedkovia.

Zo Skalice.

Velactená Redakcia!

Čo očakáva priateľov a hrdinov ľudovej strany? Viem dôstoj. p. Redaktor, že i vás bude zaujímať otázka tá, že ku čomu musia byť prichystaní tí, čo sa za zásady ľudovej strany zaujali. Nie len na také nitrianske a stupavské oplanstvá musíme byť prichystaní, lež i na to, že keď sa opovážime zastávať zásady ľudovej strany, tak nás ako buričov a panslávov obžalujú. Najnovší dôkaz toho máme my tu aj v našom meste, kde vodcu a horlivého zastavateľa ľudovej strany, p. Michala Bundalu, jedon katolícky Judáš, ktorého meno pomenovať nechceme, bo z rodiny tej, mnoho horlivých katolíkov i kňazov pochádza, udal pri súde ako buriča

a pansláva, ktorý búri proti štátu, kráľovi a pánom. Čudná to vec, že ten prvý Judáš užíval tie najväčšie dobrodenia od Pána, a predsa ho predal, náš skalický odpadlík, chodz jeho syn v Ostrihome na kňazské útraty je vychovávaný, a od jeho Eminencie arcikniežaťa má chôvu zdarma, tak začal revať proti kňazom (nazýval ich darmožračmi a bruchopasníkmi, hádam preto, bo jeho synovi dávajú zdarma žrať) že všetci prítomní sa mu vysmiali, a on ako besný utekal zažalovať vážneho a smelého obranca ľudovej strany.

My skaličania ale, tým viacej si budeme vážiť muža, ktorý je hotový pre vieru aj potupu a neprijemnosti snášať. Žehnaj ho Boh. Našemu judáškovu ale, ktorému na múr jakýsi furták v noci vykreslil somársku hlavu, radíme, že poneváč takej veľkej úcty sa mu dostalo u židov a židovských otrokov, nech sa nechá za žida recipovať, bo tam by mu najlepšie svedčalo.

Ináč ale veselo žijeme, mali sme nenie dávno aj divadlo čili ako to u nás hovoria tiatr. Bolo behania po meste, mysleli sme, že iste bude zkaža Jeruzalema, bo naši jevreji a mestkí drábi tak lietali po meste, ako by boli vzteklí. A čo že to boli? Nuž druhé židovsko-liberálne zasadnutie. Zo začiatku som aj ja tam bol zo zvedavosti, len že som musel utiecť, bo som od cesnaku a cibule vydržať nemohol. Prvej s krpáčom po maďarský pokropili prítomných, pričom sa židia križovali, a hiljenkovali. Druhý rečník bol, tak zvaný skalický Apponyi, abo ako on to rieka: „A ponej“. V ňom vidíme živý maďarský trikolor (trojbarvu), lebo on bol predtým slovákom, pod Bachom nemcom, a teraz je veľkým hazafikom. Pri tom má jednu veľkú chybu, veľmi rád reční a nevie, reč sa nenaučí a je hluchý ako buben. Bolo smiechu, keď sme šuškára lepšie očuli, ako neho. Keď ale dokončil reč, od smiechu sme sa po zemi vialali, bo ako odriekal všetko, čo mal na papieri napísano, a doblúznil svoje táraniny o kňazoch, myslel, že ešte voľačo nasleduje, a začal pofahovať šuškára, na čo mu ten pošeptne; „už je dosť, nech mlčia“, náš ale rečník, mysliac, že to ešte ku jeho reči patrí, zareve: „Už je dosť, nech mlčia“. Pravda ohromný smiech sa strhol na to.

Pri tom búchal s kladivom aj jedon 50 krajciarový švec, teraz ale milosť pán Oni! Chudáka bolo nám ho ľúto, bo sme sa obávali, že sa ztreští, tak pľuval na kňazov. Útrpnosť sme mali nad ním, bo vieme, že má tú zakorenenú myšlienku, že vraj on je vysoko učeným pánom, len to je tá veľká chyba, že sa mu pudlo s čiršom prilepilo na ševčovskú stoličku, a preto to aj od kopyta ďalej neprivedol.

Ctení čitatelia! ja viem, že takých panorám a takého divadla nikde nieť, ako u nás v Nitriansku. By ste i vy p. Redaktor, aj všetci čitatelia „Kreštana“ také veselé fašianky mali, ako máme my Skaličania, zo srdca vám praje váš ctiteľ a horlivý čitateľ Kresfana.

Rud' o Hluchý z hornieho majera.

Rozmary a žarty.

Cigánova pokuta.

Lapili cigána a zavreli ho do rána do pivnice. Ráno ho chlapi vypustili a chceli ho viesť pred richtára. Cigán počne im hovoriť: „Proším vás, dobrí ľudia, robte šo mnou čo chcete, bite ma, koľko sa vám len páči, len ma čez plot neprehadzujte!“

„A to prečo!“ sputujú sa chlapi.

„Nuž preším vás,“ reče zkrúšene cigán, „to by bola pre mňa tá najväčšia pokuta na svete“.

„Ah, či tak? No počkaj, oplan!“ V tom ho dvaja chlapi pochytiť a myk! s ním cez plot, aby ho čím väčšími pokutovali. Prehodený cigán sa soberie, vyplazi chlapom jazyk a fujaz! do hory.

Prečo ho nevzal.

Malý Jakubko: „Tátelében, mne sa tej noci snivalo, že mi dakto chcel darovať zlatník“.

Starý Jakub: Prečo si ho nevzal! mohol nám byť na mäso.“

Tri doby lásky.

Milenec hovorí: „Ja som v ráji!“

Novomanžel: „Ja som v nebi!“

Manžel: „S touto ženou je hotové peklo!“

HOSPODÁRSTVO

Kadenie včiel.

Včelári sú veľmi rozličnej prírody a majú všelijaké obyčaje; predsa ale väčšina z nich to robí, že keď vkročí do včelína, už musí začať papierčok, aby mohol zakadiť včelám; aby aspoň grbu dýmu fúkne na včely z pipasára, mysliac, že keby to tak nečinil, by sa celý svet prevrátil i s včelinom.

A veď je to veľmi zlý zvyk, ktorý keby vystal, veľmi by to po poriadku bolo. Dým tabakový je jeditý, a omami včely, chorými ich spraví, keď dobre im zafúkne nemilosrdný včelár z necho, dni a dni to tie včely pocitia.

Aby sme neboli vystavení žihadlám rozpajedených včiel, najlepší prostriedok k tomu je ten, keď s nimi celkom ticho zachádzame. Keď by ale sa predsa pri všetkej pozornosti rozpajedily, aj vtedy čím menej sa im újde z toho dýmu, tým lepšie.

Ba keď sa ony tak rozpaprčia, jak osy; i v tom páde, keď teda sa k nim ani zblížiť nemôžeme, nenie nevyhnutno potrebný dým, lež miesto neho upotrebíme vodu trochu cukrovú, abo celkom čistú; a síce tak že ju v malulinkých kropajách ači kvapkách síkame s gumovou sikačkou.

Obyčajno má i toto len očakávaný výsledok, a má prednosť tento spôsob pred tabakovým dýmom, lebo neomami tie usilovné pracovníčky mádu, ktoré aj len na krátky čas neschopnými spraviť k práci je nesmysel a vina proti vlastnému chosňu. A veď keď ich omá-

mime tak sú neschopné k práci, jako napitý, abo morfiomom otrazený človek.

Vôbec nech si včelári dobre vsadia do pamäti nasledujúcu radu :

Pokerúc robotu máte so včelami s holou rukou, vždy si namokrite ruku; podobne i ometačku krýdlovú vždy treba do vody omočiť, pokerúc jej napadne v kláte konať prácu ometania.

Mnohí si budú myslieť, že taký dáva radu, ktorý asi včiel nemá; treba vraj jeho radu do boka kopnúť. Viac ľudí viac vie, tak jako viac očí viacej vidí: aj ten najmúdrejší človek múdru radu rád prijme; a preto ponevác žiadon človek nemôže nikdy povedať, že už dost vie — aj ty, drahý včelár skús, či je moja rada dobrá, a až potom jestli ťa ona sklame, zapovrhni ju; je ona lacná, a ubezpečujem ťa, že i výsledná, teda treba ju dať na riečicu skusenosti, a keď ona cez dierky bez výsledku prepadne, odmršť ju. — Je pravda, že teraz včiel nemám, ale som sa s nimi zaoberal i veľa o nich čítal.

Čachtičan.

VYOBRAZENIE

Takto býva s nami na starosť; utísknutí sme na opateru a podporu iných; veľká milosť od Boha je ale to, keď nás svoji opatrujú; čo že je prirodzenejšieho, než to aby dietky zostarených rodičov opatrovali a im k podpore slúžili. Šťastliví sú ti rodičia, ktorí majú dobré dietky a v nich podporu na staré dni nachádzajú. I náš terajší obraz nám predstavuje takýto rodinný výjav. — S ará matka, ktorej už i oči veľmi oslably, iba v tom božom kostolíčku nachádza ešte utechy v prítomnosti všemohúceho; každodenne rada tam pospiecha s jednou ručkou na palicu sa opierajúc, ale ešte i tak by fažko ťa zašla a odtiaľ domov sa vrátila, keď by jej milá vnučka nepomáhala. Vnučke už odomreli rodičia, a iba túto starú matku má jakožto najbližšiu rodinu. Tak jedna na druhú sú odkázané, preto im z tvári žiari sa úprimnosť, vzájomnosť, láska a dobrota, že sú spokojné i so svojim osudom i jedna s druhou.

ODKAZY REDAKCIE.

Naším čitateľom a vôbec všetkým katolíkom čo najvrúcnejšie odporúčame Spolok „*Svätého Adalberta*“ (Vojtecha) v Trnave, aby ho napomáhali, lebo to je jediný spolok, ktorý sa stará o duchovný pokrok slovenského katolíckeho ľudu v Uhrách, vydávajúc dobré knihy pre katolícky ľud. Včulajším

Jeho predsedom je dôstojný a veľkom. Pán **Šimon Klempa** kanoník v Trnave.

Kto chce noviny ľudovej strany v uhorskej reči čítať, tomu odporúčame noviny „ALKOTMÁNY“ čo najlepšie a najlacnejšie, lebo vychádzajú každý deň a na celý rok stoja len 10 zl. V Budapešti Barošš ulica číslo 59.

Horváth-Gurab. J. W. Pošleme Vám ho, len potom, keď budete môcť, nezapomínajte na nás. — Jako vy smýšľate, usilujte sa to aj iným do srdca zaštepíť.

Rajecz. J. U. Váš dopis z viacej príčin neuverejníme. — Jako smýšľate o milliniume, z vášho listu nijako sme nemôhli porozumieť; potom aj inšie veci miešate, ktoré nepatria spolu.

Kráľová. J. T. Váš list sme dostali, ponevác ale v ňom málo zrna bolo, v Kresťanovi sa nijako ujať nechcel.

Rabča. V. A. F. V budúcom čísle váš list prinesieme.

Veľké-Šenkvice. L. J. Hláste sa u Herkó-Pátra.

Svajncbach. J. N. Radíme Vám, aby ste si ľahšie predmety vybral, keď chcete dopisovať do »Kresťana«, lebo teraz ste zaťal sekerou do tvrdého dubu, obávame sa, že sa Vám sekera vyštrbí.

Zboró. J. Sch., Pýtate sa na vaše dopisy? Dozaista boly také, že sme ich uverejniť nemôhli z vážnej príčiny, ináč boly by už dávno vyšly.

Brezová. T. Váš článok v minulom čísle nemôhol vŕsnť preto, lebo už neskoro bol prišiel; i na budúce prosíme s tou poznámkou, aby ste čím jednoduchejšie pisal, lebo nám predovšetkým o to ide, aby nás každý i ten najmenej učený ľahko a dokonale porozumel.

Lom. A. R. Dostali sme a prijde, ďakujeme.

Lopašov. Š. To nám mnoho nevaďí, keď neкто nám piše nejaký článok a nezná dobre právopis, ale to je hlavné, aby obsah bol jadrný.

Hybby. A. K. Váš článok zo 17-ho januára sme obdržali, ale nemôžeme ho uverejniť, lebo sa v ňom mnoho s evanjéliami zaoberáte; teraz však evanjelíci, keď bohužial i nie všetci, držia s ľudovou stranou bojujúc proti liberalismu za Krista; ináč ľudovej strane je to jedno, z ktorého tábora dostane privrženecov, lebo je politickou stranou, nemôže byť výlučne len pre katolíkov, obsahuje a prijme do svojho lóna všetkých verných kresťanov; a toto my na zreteli majúc nič nemôžeme písať, čo by pre iných urážlivé bolo.

Árva-Váralja. B. A. Váš list uverejníme v budúcom čísle »Kresťana«.

Tvrdošín. J. Z. Detto.

Straža. Š. J. Vďačne by sme uverejnili, len že vaše verše sú prislabe.

Frašťák. J. Cs. Aby ste samotný putoval do Lurdu, to Vám neradíme, zvláštne preto, že neviete po francúzsky, aj ináč by Vám to veľmi draho padlo, počkajte, pokým zas neкто usporiada krajinský pút od nás do Lurdu, vtedy bezpečne sa môžete pustiť na cestu, lebo i vodcov budete mať. Čo by takto cesta stála do Lurdu, to sa nedá tak jednoducho vyráť, lebo železnice rozličných spoločností a krajín ťa vedú. »Exquisit« toľko znamená jako vybraný to jest výborný.

Zákopčie. A. Cs. Nie: my sa nehneváme, to netreba si hned myslieť, keď redakcia niekedy aj ostrejšiu kritiku povie, preto sa nehnevá, ale s tým chce len druhých poučovať. — Čo sa do čisto náboženských novin dobre hodí, to zas vždy dobre nevypadá i v politických novinách, preto musíme strednú cestu držať; čo sa toho predplatiteľa týka, pozreme, či je tu jeho úplna adresa. Mal ste nám hned jeho adresu sdeliť.

Predplatiteľov našich prosíme, aby nám pri obnovení predplatku to číslo sdělili, pod ktorým im „Kresťan“ posádať chodieval.

Dopisovateľov našich prosíme na to, aby dopisy svoje len na krátko, ale jadro skladali, lebo ináč preveliké množstvo ani ich prečítať tým menej uverejniť nemôžeme, naše noviny len raz za týždeň vychádzajú, tedy niet toľko miesta, aby sme ich priniesť mohli.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomysle.

Knižná polica.

Katolíckemu ľudu odporúčame nasledovné knihy:

„**Dom a Škola.**“ Dobrá kresťanská výchova musí byť všetkých nás prvou starosťou. Preto aj prostriedkov k dobrej výchove musíme hľadať. Jedným z takých prostriedkov je dobrý vychovateľský časopis. Jediný náš vychovateľský mesačník „**Dom a Škola**“ prináša zvlášte v poslednej dobe články rozmanité a výborné, preto ju všetkým pp. farárom, pp. učiteľom aj rodinám odporúčame. Zvedeli sme, že najme katolícke učiteľstvo časopis ten málo odoberá; pokiaľ „**Dom a Škola**“ je vedená duchom kresťanským — a to zaiste je — a pokiaľ neobráža našu cirkev katolíckú — a to dosiaľ neurobila — potiaľ nenie príčina, aby ju katolícke učiteľstvo neodoberalo. Nesmieme dopustiť, aby sa z dačoho mohlo zatvárať, že katolícky učiteľ je menej vzdelaný a pre školu menej zaujatý. „**Dom a Škola**“ stojí roč. 2 zl. 50 kr., za pol roku 1 zl. 25 kr. a možno ju objednať s adresou: „**Dom a Škola**“ v Ružomberku, liptovská stolica.

„**Kto má pravdu,**“ sošit.

Ako založíme „**gazdovsko-potravný a úverný spolok?**“ Sostavil **Andrej Hlinka**, farár sliacanský, predseda trojsliacanského gazdovsko-potravného a úverného spolku.

Pútnik Sv. Vojtešský. a jeho „Kalendár“ je k dostaniu v Spolku Sv. Vojtecha v Trnave.

„**Kráľovná Sv. Ruženca.**“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov), Spisuje **Štefan Pironcsák** farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

Znovu vydáva: **Fr. Richard Oswald** správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: **Ružencová knižočka. Albána Stolcza myšlienky o žoltári.** Cena jedného výtisku 15 kr.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.90—7.35 zl. Raž 6.25—6.35 zl. Jačmeň na krm 4.90—5.10 zl. do pálenic 5.40—6.20 zl. na várku 6.40—7.80. Oves: 6.10—6.45. Kukurica: 0.00—0.00. Proso: 5.35—5.70. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 8.75—09.50. Kopné semeno: 9.00—9.25.

3. Strova: Veľká biela fízula 8.00—8.50; tmavá 8.25—8.75 okruhlá: 8.00—8.50., tarkavá 0.00—6.00. Šošovica 9.00—13. Hrach 8.50—9.50. Čistá 12.50—00.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 2.00—2.20. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.40—3.00. Slama. Na postielanie: 1.40—1.50. Žup 1.60—1.70.

6. Siatie: Červená datelina 30—40. Lucerna 34—40 zl. Jarní ladník 5.50—6.00 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a i 59 hospodárskych volov; 113 dojných kráv. Nasledovné boly ceny Vybormá pára volov do jarma do 000—000 zl. Dojné kravy: za jeden kus 70—150 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 4250 kusov oviec Ceny: 12—15.00 zl. za páru, a 15—18 kr. za živý kilo. Svinok: trh: za kilogramm 53—54. V salašoch 3956 kusov bolo umiestnené

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26 30 zl. Vosk 164—165. Vajca 30—35. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 47—50.00., udená 56—57.00 zl.

9. Remeň funtový 152—185, tery 150—170.

10. Kraviny vrázkované 180—210.

11. Pytlíky 255—260.

12. Tefaciny najl. víksovky 430—450, stredné 355—365 ťažené a vrázkované 340—355, blysk. remeň najlepši 160—165 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: **Mikuláš Lepšényi.**

Dvoh dobrej výchovy kresťanských 14—15 ročných chlapcov do mojej dielne za učňov
hľadám.

Liptov. Ružomberok

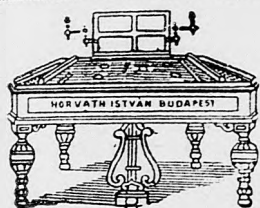
JUR. GREGUSS,

pekársky majster.

Offerty a pohľadávania prosím na mňa zasielať.

L'UPTOV-LUŽŇANSKÝ *szm* *szm* POTRAVNÝ SPOLOK

potrebuje do svojho obchodu 200 hk. ovsu a 150hk. jačmeňa. Vyzývame teda tých horňo-vidieckých hospodárov, ktorí by nám potrebujúcu zásobu ovsu a jačmeňa odpredať chceli, aby sa čím najskorej u Správcu horespomenutého Spolku s udaním odpredajnej ceny bez odkladu hlásili.

telka muziky. Obsahuje 94 piesne a mnohé nauky, cena 3 zl. 50 kr. Časopis pre hrajúcich na cimbele, rediguje Árpád Késmárky. Predplatná cena na jeden rok 4 zl. 80 kr. Vychádza za 14 dní raz so 4-6 kusmi. — Maďarská fujarová škola. Cenna 1 zl. — Napravujú sa všeliaké zvučné nástroje.

STEFAN HORVÁTH,

dvorný dovážateľ Jeho cis. a kr. Výsosti arcikniežata Jozefa.
Budapešť, Erzsébet-körut 2. a Kerepešská-cesta č. 46

TLAČIAREŇ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačie týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb kňazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
LEN VYDAVATELSTVO „KREŠTANA“
PRIJÍMA.

Najpríhodnejší dar

pre veriacich katolíckych kresťanov obojeho pohlavia
k nastávajúcim sviatkom
a iným príležitostiam

sú nasledujúce knižky :

„Ježiš moja žiadosť“, modlitebná kniha s malým spevníkom pre každého katolíckeho kresťana. — Strán 408. — S 3 krásnymi obrázkami. — Cena: Tuho viazaná v remeni s futrálikom a mramororezom 1 zl. Tuho viazaná v remeni s futrálikom a zlatorezom 1 zl. 20 kr. Skvostne viazaná v chagrénu so spinkou pozlátanou ozdobou s futrálikom 2 zl. 50 kr. — Pri odobratí viac výtiskov dávame primeraný rabatt. — Neviazané pri odobratí najmenej 10 výtiskov za hotové alebo na dobierku 50 kr.

„Vzdychy katolíckeho kresťana k Bohu a Svätým i Sväticiam Jeho.“ Spísal a vydal Franko V. Sasínek, kňaz b.-bystrického biskupstva. Tretie rozmnožené vydanie. Strán 336.

„Vzdychy vernej dcéry cirkve k Bohu a Svätým i Sväticiam Jeho.“ Spísal a vydal Franko V. Sasínek, kňaz b.-bystrického biskupstva. Tretie rozmnožené vydanie. Strán 336.

Cena každej tejto knižky neviazanej 30 kr., v koži viazanej s futrálikom a síce so zlatorezom 70 kr., bez zlatorezu 60 kr.

Pri odobratí knižky „Vzdychy“ za hotové alebo na dobierku najmenej 10 výtiskov stojí neviazaný výtisk len 24 kr., viazaný v remeni bez zlatorezu a s futrálikom 50 kr., so zlatorezom 60 kr.

„Veniec katolíckych cirkevných piesní“, ktoré dľa obsahu, basnickej ústrojnosti a nápevu prepracoval a z čiastky novo složil Gabriel Zaymus, kňaz biskupstva b.-bystrického. — Obstaral † Fr. Tagányi, kanoník nitrianský, predtým dekan a farár turzovsky. — Tretie vydanie. Strán 132. Cena v papieri tuho viazaného výt. 16 kr., v plátne viazaného výtisku 22 kr., bez rabattu.

SPRÁVA

knihotlačiarско-účastinárskeho spolku
v Turč. Sv. Martine.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianských spolkov a knížočky splácováče.

Kus týchto 12 stranových knížoček so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakéhokolvek nariadenie, cirkevné, opecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť. 1895. (VIII., Práter-úlica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.